

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
معاونت سلامت
مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر

راهنمای شرکتهای هواپیمایی در
خصوص نحوه برخورد با خدمه و مسافران
مشکوک به آنفلوآنزای خوکی که با
پروازهای بین المللی یا داخلی از مناطق
آلوده وارد فرودگاههای کشور میشوند
(دستورالعمل ۳)

آنفلوآنزای خوکی نوع A (H1N1) که سبب آلودگی انسانها در کشورهای جهان شده است در واقع یک ویروس آنفلوآنزای جدید از گونه A میباشد که قبلاً در انسان ایجاد بیماری نکرده بود. کارکنان مبادی مرزی (خصوصاً فرودگاه ها) ممکن است در معرض تماس با این بیماران قرار گیرند و لذا باید تحت محافظت لازم قرار گیرند. علائم آنفلوآنزای خوکی همانند علائم آنفلوآنزای انسانی فصلی است و عبارتست از:

- تب، سرفه، گلودرد، سردرد
- لرز، کوفتگی بدن
- احساس خستگی
- همچنین اسهال و استفراغ در بعضی از بیماران

نحوه انتقال ویروس آنفلوآنزا از بیماران به افراد سالم و ابتلاء آنان

احتمالاً نحوه انتقال ویروس آنفلوآنزای خوکی دقیقاً همانند ویروس آنفلوآنزای فصلی یعنی بصورت انتقال از انسان به انسان میباشد. تصور بر آن است که راه اصلی انتقال ویروس از طریق عطسه یا سرفه افراد آلوده به افراد سالم باشد (روش مستقیم). همچنین یک راه دیگر ابتلاء افراد سالم، تماس دست آنها با اشیاء و سطوحی است که ویروس آنفلوآنزا قبلاً بر روی آن سطوح قرار گرفته و پس از آن تماس دست آلوده شده با دهان یا بینی است (روش غیر مستقیم).

توصیه های فعلی

توصیه های مندرج در این راهنما در واقع همان روشهای استاندارد کنترل عفونت در مراکز بهداشتی و درمانی و موازین بهداشت محیط و کار هستند که لازم است بمنظور محافظت از کارکنان و کاهش انتقال این ویروس از طریق مسافرتهاى هوایی به فوریت مورد استفاده قرار گیرند. کلیه پرسنل شرکتهای هواپیمایی بایستی با بکارگیری موازین بهداشتی و توصیه های زیر از گسترش بیشتر بیماری ممانعت بعمل آورده و همچنین از بیمار شدن خود پیشگیری نمایند.

۱- شستشوی دستها

- دستهای خود را بطور مکرر با آب و صابون شستشو دهید خصوصاً بعد از آنکه عطسه یا سرفه میکنید.
- محلول های الکل دار جهت شستشوی دست (باختصار محلول های پایه الکلی) نیز باندازه آب و صابون برای ضد عفونی کردن دستها مؤثر هستند.
- تا حد امکان از تماس دستهای خود با چشمها، بینی و دهان خودداری کنید زیرا اجرام ویروسی از این طریق وارد بدن شده و شما را مبتلا میسازند.

۲- رعایت آداب تنفسی

- هنگام عطسه و سرفه با یک دستمال کاغذی، جلوی دهان و بینی خود را بپوشانید.
- پس از مصرف دستمال، آن را به داخل سطل زباله در دار بیندازید و آنرا بر روی سطوح یا زمین رها نکنید.

۳- استراحت در منزل در صورت بیماربودن

- اگر پس از پرواز به بیماری تنفسی مبتلا شدید (علائمی که در فوق گفته شد) ، توصیه وزارت بهداشت آن است که حتی الامکان از مرخصی استعلاجی استفاده نمایید
- در منزل نیز فاصله خود از دیگران را حفظ کنید تا از ابتلاء دیگران به بیماری تنفسی پیشگیری نمائید.

۴- استفاده از دستکش

- توصیه میشود خدمه پرواز در زمان تماس مستقیم دستها با سطوحی که ممکن است آلوده باشند مثلاً صندلی های هواپیما، سینی ها و میزهای جلوی بیماران، و همچنین توالت های مورد استفاده افراد بیمار دستکش های یکبار مصرف و غیر قابل نفوذ به آب بپوشند.
- باید دقت شود که با دستکش یا دستهای شستشو نشده فاقد دستکش، هیچیک از نقاط صورت خود را لمس نکنند.
- کاربرد نادرست دستکش نیز میتواند موجب افزایش انتقال ویروس به خدمه پرواز شود.

استفاده از ماسک های طبی یا جراحی معمولی و ماسک های مخصوص ضد ویروس

- توصیه میشود افراد دچار علائم آنفلوآنزای خونی، از پرواز با هواپیما خودداری کنند.
- چنانچه قبل از پرواز افراد فاقد علائم بوده و در حین پرواز این علائم پدیدار شوند، به فرد بیمار باید یک ماسک جراحی یا طبی داده شود تا پوشش بدین طریق تعداد قطرات درشت تنفسی (ذرات بزرگتر از ۵ میکرون) که وی حین عطسه یا سرفه به خارج پرتاب میکند، کاهش می یابد.
- آن دسته از خدمه هواپیما که به مسافر (بیمار فوق الذکر) خدمات ارائه مینمایند، لازم است حداقل یک ماسک طبی یا جراحی بپوشند، اما حالت ایده آل آن است که از یک ماسک مخصوص ضد ویروس که شماره آن حداقل N95 باشد، استفاده نمایند.
- برای استفاده صحیح از ماسک N95 لازمست تست "عدم نشت هوای دم و بازدم" صورت گیرد. تنها در صورت استفاده صحیح از این ماسک، کارایی آن در حد حفاظت مطلوب میرسد.
- کاربرد ماسک های طبی یا جراحی پس از ماسک های N95 در اولویت دوم قرار میگیرد. زیرا باندازه ماسک N95 کارایی ندارند، علیرغم حفاظت خدمه پرواز در برابر قطرات پرتاب شونده درشت تنفسی و یا ممانعت از انتقال ویروس از طریق تماس مستقیم دست، این محافظ ها در برابر تنفس ذرات ریز تنفسی موسوم به Aerosol (با اندازه کمتر از ۵ میکرون) محافظت کننده نیستند.
- ماسک های ضد ویروس مخصوص و ماسک های طبی یا جراحی معمولی یکبار مصرف نباید دو مرتبه استفاده شوند و پس از برداشته شدن از روی صورت باید دور انداخته شوند. البته در بعضی از شرایط کاری، استفاده از این ماسک ها برای بعضی از کارکنان هواپیما دشوار است بخصوص در شرایط پروازهای طولانی و انجام فعالیت جسمانی زیاد، پوشیدن ماسک یا ماسک های معمولی بمدت طولانی دشوار خواهد بود.

نحوه برخورد با خدمه پرواز و مسافران دارای علائم بیماری آنفلوآنزای خونی

- در حال حاضر در صورتی که یکی از پرسنل پرواز یا مسافران علائمی مشابه آنفلوآنزا را پیش از پرواز بروز دهد، توصیه آن است که از سوار شدن به هواپیما خودداری نمایند.
- اگر خدمه یا مسافری در حین پرواز علائم را بروز دهد، در حین عطسه یا سرفه باید دهان و بینی خود را بپوشاند و حتی الامکان با دستمال کاغذی این کار را انجام دهد و دستمال را به مجرد اتمام استفاده، در نزدیکترین کیسه زباله انداخته و در صورتی که قابل تحمل باشد از یک ماسک معمولی استفاده کند.
- پس از پوشاندن بینی و دهان بهنگام عطسه و سرفه، یا تماس با اشیاء و مواد آلوده، دستها باید شسته شوند.

- اگر فرد بروز دهنده علائم بیماری خلبان باشد لازم است کلیه افراد داخل کابین خلبان از ماسک استفاده کنند.
- در شرایط وقوع همه گیری وسیع یا جهان گیری آنفلوآنزا، اعمال موازین "فاصله گیری اجتماعی یا Social distancing" نقش اساسی در پیشگیری از تماس با افراد بیمار را خواهد داشت و ممکن است توصیه های این دستورالعمل بتنهایی کافی نباشد.

مراقبتهای بهداشتی و درمانی توصیه شده در مورد خدمه پروازی و مسافران دارای علائم بیماری آنفلوآنزای خوکی

- کلیه کارکنان پرواز و کارکنان مستقر در سالن ترانزیت خصوصاً کوریدورهای ورود و خروج از هواپیما باید علائم موارد احتمالی آنفلوآنزای خوکی را بدانند نظیر تب، سرفه، گلودرد، سردرد، کوفتگی بدن، لرز، احساس خستگی، و گاهی اسهال و استفراغ
- تعداد پرسنل هواپیما که در تماس با بیمار هستند به حداقل رسانیده شود.
- بدون برهم زدن ایمنی پرواز، حداقل فاصله ای معادل ۶ فوت (حدود ۲ متر) بین بیمار و سایر مسافران ایجاد شود.
- به بیمار یک ماسک جراحی یا طبی معمولی داده شود تا در صورتی که برای وی قابل تحمل است آنرا بپوشد. بدین طریق تعداد قطرات تنفسی که هنگام سرفه و عطسه بیمار به هوا پرتاب میشوند، کاهش می یابد.
- اگر ماسک برای بیمار قابل تحمل نیست به وی دستمال کاغذی داده و درخواست نمائید به هنگام عطسه یا سرفه، دهان و بینی خود را بپوشاند و همچنین یک کیسه پلاستیکی در اختیار وی قرار دهید تا دستمال های مصرف شده را به داخل آن بیاندازد.
- فراموش نکنید که پوشیدن دستکش شما را از شستشوی دستها بی نیاز نمیکند.
- پس از تماس دستها با فرد بیمار و سطوح احتمالاً آلوده به قطرات تنفسی، دستکش ها را باید بطرز صحیح در آورد. نحوه خارج کردن دستکش ها و دور انداختن آنها بسیار مهم است و همچنین بلافاصله بعد از خروج دستکش ها باید دستها را فوراً با آب و صابون یا محلول های پایه الکلی شستشو داد.
- پرسنلی که در تماس نزدیک با فرد بیمار هستند از یک ماسک مخصوص ضد ویروس استفاده نمایند.
- کلیه وسایل مورد استفاده فوق الذکر نظیر ماسک و دستکش و سایر وسایل آلوده به ترشحات بدن بیمار، عفونی محسوب شده و باید در یک کیسه محکم پلاستیکی قرار گرفته و درب آن محکم بسته شده و مجدداً باز نشود. این کیسه و محتویات آن باید مطابق با مقررات دفع زباله های عفونی دور انداخته شود

- پرسنل قبل از مراقبت از بیمار باید دستهای خود را بشویند. برای این کار لازم است که از آب و صابون استفاده نموده و این عمل را حداقل بمدت ۲۰ ثانیه انجام دهند. پس از خارج ساختن دستکش و ماسک، همچنین پس از تماس دستها با سطوحی که معمولاً استفاده همگانی دارند، تماس با ترشحات تنفسی بیمار یا مراقبت و ارائه خدمت به فرد بیمار، لازم است با روش توصیه شده دستها را مجدداً بشویند.
- در صورت عدم دسترسی آسان به صابون و عدم آلودگی واضح دستها با مواد قابل رؤیت با چشم غیر مسلح از ژل های پایه الکلی استفاده کنید.
- لازم است خلبانان محترم به محض مشاهده و گزارش موارد مشکوک به آنفلوآنزای خوکی، قبل از فرود به مسئولان پایگاه مراقبت بهداشتی مرزی فرودگاه مقصد اطلاع دهند. مسئولان بهداشتی پایگاه ترتیب انجام مراقبتهای بهداشتی درمانی اولیه به محض فرود هواپیما را خواهند داد.
- مسئولان پایگاه مراقبت بهداشتی مرزیمستقر در فرودگاه ترتیب انتقال بیمار با آمبولانس شرکت هواپیمایی یا آمبولانس مرکز اورژانس ۱۱۰ را به محض ورود بیمار داده و همچنین به اعمال موازین پیشگیری و کنترل عفونت، آموزش های لازم به مسافران و اقدامات لازم در خصوص تکمیل فرم های نظام مراقبت از بیماری و گزارشدهی را بعمل می آورند و همچنین بر اعمال روشهای ضد عفونی شرکت هواپیمایی نظارت و مساعدت می نمایند.
- خدمه پرواز باید از صحت عملکرد و روشن بودن سیستم تهویه مطبوع داخل هواپیما تا تخلیه کامل کلیه مسافران اطمینان حاصل کنند زیرا با تداوم تهویه، حذف ذرات ویروسی از داخل کابین هواپیما تا حداکثر میزان ممکن محقق خواهد شد.

مراقبتهای بهداشتی و درمانی توصیه شده در مورد خدمه هواپیمای حامل فرد مشکوک به بیماری پس از خاتمه پرواز

- کلیه کارکنان پرواز و کارکنان مستقر در سالن ترانزیت خصوصاً کوریدورهای خروج از هواپیما که ممکن است با مسافران یا خدمه مشکوک به آنفلوآنزا تماس داشته باشند باید تا ۷ روز بعد از تماس، از لحاظ بروی علائم بیماری خود را بدقت تحت نظر بگیرند. در صورت بروز علائم مشابه آنفلوآنزا نظیر تب، گلودرد، سردرد، کوفتگی بدن، آبریزش بینی، اسهال یا استفراغ باید اقدامات زیر فوراً انجام شود:
- در منزل بمانند. تنها برای مراجعه به پزشک از منزل خارج شوند و به محل کار نروند.
 - به کارفرمای خود اطلاع دهند.

- با پزشک مسؤول هواپیمایی یا پزشک شخصی خود تماس بگیرند.
- قبل از ویزیت پزشک مسؤول هواپیمایی ، درمانگاه سرپایی یا اورژانس را از تماس داشتن خود با مورد احتمالی آنفلوانزا مطلع سازند.
- از مسافرت خودداری کنند. تنها مسافرت داخلی آن هم به قصد برخورداری از مراقبتهای درمانی مجاز است.
- تماس با دیگران را به حداقل میزان ممکن برسانند.
- زمانی که در منزل تنها نیستند یا زمانی که در اماکن عمومی حضور دارند با پوشیدن یک ماسک معمولی ، تعداد قطرات تنفسی دفع شده از طریق سرفه یا عطسه را کاهش دهند.
- در صورت اجبار به مسافرت به شهرستانی دور از محل سکونت، با مطلع ساختن محل کار خود از وضعیت بیماری احتمالی ، درخواست کنند که یک مسؤول بهداشتی ذیصلاح را در آن شهرستان به وی معرفی و اطلاعات تماس سریع را در دسترس وی قرار دهند تا در صورت نیاز به سرعت آن مسؤول را پیدا کند .
- اگر علائم بیماری در زمان حضور خدمه پرواز در خارج از کشور پدیدار شد ، باید با پزشک مشاور آن شرکت هواپیمایی یا مراکز درمانی طرف قرارداد آن شرکت هواپیمایی در خارج از کشور بسرعت تماس بگیرند تا فرد بیمار را بسرعت به ارائه دهندگان خدمات درمانی معرفی نمایند.